

doopsgezinde
gemeente
leeuwarden

Doopsgezinde Gemeente Leeuwarden

18 juli 2021

Voorganger: Tjitske Hiemstra

Organist: Theo Jellema

Zangers: Martine Kamphorst, Jelle Krol en Bonne Doller

Thema: *De dood in de pot?*

* Mededelingen en aansteken van de kaars

* Bemoediging en groet

* Zingen *Streel Gij met uw stralen* NL 906: 6 en 8

* In Memoriam van Maja (Christina José) de Meyier-van Eijseren

* Gebed

* Zingen *Dy 't op de goede God betrouwe* FNL 905: 1, 2 (Frysk)

* Bijbellezing 2 Koningen 4: 38-44

* Zingen *Brood is aarde, akker, graan* ZZZ 658: 1, 2, 4

* Bijbellezing Marcus 6: 30-37a

* Zingen *Laat dan uw stilte ook uw kracht zijn* NL 905: 3, 4

* Overdenking

Gemeente van Christus,

Vandaag verdiepen we ons in één van die wonderlijke volksverhalen rond profeet Elisa.

Wat kunnen we nou met zo'n raar verhaal in deze tijd?

Het gezegde 'de dood in de pot' heeft als oorspronkelijke betekenis: er zit vergif in het eten, maar betekent in deze tijd: Het is dodelijk saai, er gebeurt niets, er gaat niets vanuit. Zowel op gebied van handel, kunst als wetenschap wordt wel gesproken over 'de dood in de pot'.

Ook van de kerk wordt wel gezegd dat het er een dooie boel is. Hoe brengen we er nieuw leven in? Ook in eigen leven kan het 'dood in de pot' soms herkenbaar zijn; dat je niet uit de verf komt, dat het even helemaal niet meer wil. In coronatijd hebben velen soms de tijd zo ervaren.

In de politiek lijkt het ook wel 'dood in de pot' te zijn. Wanneer gaat het nieuwe kabinet er komen? Wat wil het zeggen, dat Elia met meel het giftige eten in die pot weer eetbaar maakt?

Vandaag wil ik met u de uitdaging aangaan ons te verdiepen in dit vreemde Elisa-verhaal. Ik loop er de hele week al mee rond en ben steeds meer linken gaan ontdekken met andere verhalen en met deze tijd. Ik deel dat graag samen met u.

Allereerst: Het verhaal speelt zich af in Gilgal. Daar zijn ooit 12 herdenkingsstenen opgericht, voor elke stam van Israël één steen, de zonen van Jacob. Op die plek is het volk de Jordaan overgetrokken het beloofde land in. Na die slaventijd in Egypte en de 40 lange jaren in de woestijn, ging het volk onder leiding van Jozua het leven in vrijheid tegemoet. Het leven van liefhebben van je naaste en God bovenal. Het nieuwe leven!

Elisa is in Gilgal, maar nu is er hongersnood. Het nieuwe leven én hongersnood. Deze eerste twee zinnen passen niet bij elkaar en roepen meteen spanning op. Dan draagt Elisa zijn knecht op om de grootste pot op het vuur te zetten en een warm gerecht voor te bereiden voor de hele gemeenschap van profeten. Eén van hen gaat dan naar buiten om eetbare planten te zoeken. Ik denk: In tijden van hongersnood zullen die er niet veel zijn. Als hij dan die wilde kruipplant vindt met vele vruchten, moet je toch gaan nadenken, waarom niemand deze vruchten plukt? Maar goed, deze knecht gebruikt zijn kleed als een soort schort om de vele vruchten in te dragen.

Ik had nog nooit van de naam kolokwint gehoord. Het is een in het wild groeiende klimplant, verwant met de watermeloen en ziet eruit als een kleine pompoen. Het komt enkel in dit verhaal voor als plant in de Bijbel en nog tweemaal wordt het mooi gevormde blad genoemd, als ornament bij de bouw van de tempel van Salomo (1 Kon. 6: 18, 7: 24). (zie liturgie) De vruchten zijn echter zeer bitter en ook giftig. Je krijgt er diarree van, verzwakte polsslagen, stuipen, etc. Kleine hoeveelheden zijn nu medicijn, zoals laxeermiddel en tegen maagpijn.

Teruggekomen van het veld worden de vruchten in stukjes gesneden en waarschijnlijk niet geproefd, maar zo in de pot gedaan: ze wisten niet wat het was, ze kenden ze niet.

Welke verhalen resoneren hierin mee? Ik denk hierbij eerst aan de vleespotten in Egypte. Het woord pot komt 5 x voor in dit kleine stukje NBG-tekst. Dat is niet voor niets. Bij hongersnood is er altijd het verlangen naar de vleespotten van vroeger. Was vroeger niet altijd alles beter?

In coronatijd worden we ons pas bewust van de kracht en het gemis van aanraking. Hoe we het missen, die armen om ons heen, die ongedwongen bezoeken en samenzijn in grote groepen met koffie hier in de kerk, zonder na te hoeven denken over die anderhalve meter, maar de vleespotten van Egypte waren inclusief onrecht en uitbuiting.

Als men gaat proeven van het gerecht schreeuwen ze: “De dood is in de pot, man van God”. Ze krijgen geen hap door de keel. Elisa komt met het meel, wat hij erover strooit. Meel, welk meel? Staat dit voor het Manna in de woestijn? Dat er zomaar is, zonder dat ze weten, wat het is? Dat er elke morgen in die woestijntijd weer was, behalve de sabbat en dat hen in leven hield? Dat brood van God uit de hemel?

Nu Elisa er meel over strooit, is de smaak verbeterd, hoe minder bitter, hoe beter te eten. *Een beeld dat herinnert aan Mozes, die een stuk hout in het bittere water wierp, dat daarna zoet werd en drinkbaar.* Elisa is bringer van heil, in dit geval meel, brood om te leven.

“Toen was er niets kwaads meer in de pot” staat er dan! Het weinige, het kleine beetje meel in die grote pot vol bittere kolokwinten, maakt alles goed. Het weinige wat wij kunnen doen is soms het enige medicijn om het leven leefbaar te maken en de saaiheid, de dood in de pot, teniet te doen. Dan blijkt dat weinig genoeg is voor velen. De Naam Elisa betekent: God helpt, God redt. Vanuit die Naam komt er in dit land van hongersnood ineens een zeer grote pot met eten voor die hele profetengemeenschap.

En meteen daarna staat die kleine wonderbaarlijke spijziging. Elisa krijgt een tas met 20 gerstebroden en vers graan van de nieuwe oogst. Hoe kunnen daar 100 man van eten? “Geef het aan het volk, opdat zij eten”, zegt Elisa twee keer. Want zo zegt de Here, men zal eten en overhouden. En zij aten en hielden over, naar het woord des Heren.

Zoals Elisa samenkwam met zijn profeten, komen de leerlingen bijeen met Jezus om ervaringen uit te wisselen. Ze zoeken een eenzame plek om alleen te zijn en uit te rusten en varen er met de boot heen. Maar als ze aankomen zijn er al vele mensen en Jezus onderwijst hen langdurig als schapen zonder herder. Na alle onderwijs wordt het tijd om te eten en Jezus zegt: Geef jullie hen maar te eten! Daar ben ik de Marcuslezing geëindigd. In hoeverre is dit een knipoog naar Elisa's oude verhaal? In maart heb ik nog over de broodvermenigvuldiging gepreekt. Over de 5 broden en 2 vissen en ieder die genoeg had en dat ze nog 12 manden overhielden ook! Je zou zeggen, dan is ook deze preek weer rond. Bij Gilgal stonden de 12 gedenksteden voor de 12 stammen van Israël en hier zijn niet voor niets 12 manden brood over; voor het hele Joodse volk. En later komt er nog zo'n verhaal en zijn er 7 manden over, genoeg voor de hele wereld.

In de wonderlijke Elisa-volksverhalen en deze wonderlijke broodvermenigvuldiging is er genoeg voor iedereen en wordt er ook nog overgehouden. Ieder raakt verzadigd en komt tot zijn recht. Jezus zag die mensen als schapen zonder herder en geeft onderwijs. Hij vertelt en luistert! "De Heer is mijn herder, het ontbreekt mij aan niets". Psalm 23 herken je ook in deze verhalen. Want in ons basale leven gaat het om gevoed worden, lichamelijk en geestelijk. Onze eerste moedermelk en vast voedsel naast de nodige liefde en aandacht om te groeien. Jezus geeft langdurig voedsel via onderwijs, geeft brood en wijst de leerlingen op een plek om alleen te zijn en uit te rusten. Onderwijs, brood en zeg maar gebed en stilte om de vleespotten van Egypte van elke tijd met onrecht en uitbuiting te voorzien en ertegen op te staan.

Elisa was een profeet die verrassende andere elementen toevoegde, zoals meel aan iets wat anders niet te eten was, door die verandering maakte hij het verschil. Elisa zag kansen en gaf mensen de opdracht en ruimte om iets te koken en al kennen ze de bittere vrucht niet, toch komt hij met een nieuwe mogelijkheid vanuit zijn Goddelijke bron.

Ook in deze tijd hebben we mensen nodig die zorgen dat "de dood in de pot" verandert in nieuw leven met nieuwe mogelijkheden. Die de rug recht houden bij tegenslag. Dat hebben we nodig in de kerk, in de politiek en in onze samenleving.

Vandaag denk ik in dit verband ook aan Peter R. de Vries, die zo'n sterk rechtvaardigheidsgevoel had en zo'n zuiver oog voor recht en onrecht en daarbij ook werkelijk zijn rug recht hield. We zien hoe mensen uit alle hoeken en kringen hem waardeerden en dit rechtvaardige mensenkind hoog hielden en wie weet ook zelf gaan opstaan en meer recht doen. En ik denk aan onze dominee in oorlogstijd Felix van der Wissel, die meehielp met het onderbrengen van vele smokkelbarn. Ds. v.d.Wissel koos voor het leven, ongeacht ras of natie en maakte dat die Joodse kleinen konden overleven en voorzag hen van brood en een liefdevol huis. T.o.v. vriend en vijand hield hij zijn rug recht, politieke preken ook al zaten er NSBers in de kerk en in gevangenschap op Borkum weigerde hij mee te werken aan het bouwen van bunkers. Op geweld kan nimmer Gods zegen rusten, zo geloofde en leefde hij. Want al wie zijn leven zal trachten te behouden, zal het verliezen en alleen wie bereid zal zijn, zijn leven te verliezen, zal het ware leven vinden.

Woorden van Jezus, die op zoveel manieren in mensen gestalte gekregen heeft, die steeds meer doen dan het gewone, die nieuwe richting geven en nieuwe inspiratie in recht en gerechtigheid. Laten wij net zo creatief, op eigen authentieke wijze deze weg navolgen.

Amen

* Orgelspel

* Voorbeden / gebed/ Onze Vader (NBV)

* Slotlied

De vrede van de aarde en de hemel

Iona 47

* Zegenbede

Hear, wy freegje no, Jo seine op ús wei
Hear, wy freegje Jo, wês mei ús eltse dei (2x)
Amen

We doven de kaars en nemen in ons binnenste het licht met ons mee naar huis.

* Collecte bij de uitgang is voor het onderhoud van de vermaning
Zoals u weet, heeft de restauratie van onze kerk veel geld gekost. Daarnaast blijft het onderhoud de nodige aandacht vragen. Ook brengt het onderhoud van de overige gebouwen de nodige kosten met zich mee. Draagt u uw financiële steentje bij? Uw giften zijn zeer welkom!

* * * * *

Mededelingen

Gemeenteweekend Dopersduin 2 en 3 oktober 2021

Eindelijk, na een jaar uitstel en beperkende coronamaatregelen mogen we weer samenkomen als gemeente in Dopersduin voor een heerlijk en creatief gemeenteweekend. Eindelijk weer samen genieten, vieren, beleven, elkaar inspireren, speuren, wandelen, kletsen, eten en bij elkaar zijn. Zie Onderweg voor meer informatie en geef u op bij Baukje van Dijk.

U wordt gevraagd om alle geldende Covid-19-maatregelen na te leven.

Aanmelden voor de diensten is niet meer nodig, maar er wordt wel een lijst van bezoekers aangelegd voor het geval achteraf blijkt dat een persoon die in deze dienst aanwezig was, besmet is met COVID-19. In dat geval wordt deze lijst ter beschikking gesteld aan de GGD i.v.m. het voorgeschreven contactonderzoek. De lijst wordt op een afgesloten plek bewaard en aan niemand ter inzage gegeven. Twee maanden na de dienst wordt deze lijst vernietigd.

De diensten worden op video opgenomen en zijn via de website van de gemeente, onder het kopje 'Preken en luisterdiensten', tot de daaropvolgende zondag te bekijken. Helaas moet dit vanwege de regels van Buma/Stemra, anders kost het de gemeente heel veel geld i.v.m. copyrights.

📄 www.doopsgezindenleeuwarden.nl

Mededelingen voor de liturgie graag uiterlijk vrijdag 12.00 uur e-mailen naar: hannab@online.nl en ellesfeenstra@outlook.com

Bovenstaande mededelingen vindt u ook op 📄 www.doopsgezindenleeuwarden.nl

Liederen (NL/FNL) overgenomen uit *Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk / Lietboek – sjonge en bidde thús en yn tsjerke*

Liederen (ZZZ) overgenomen uit *Zangen van zoeken en zien*

Liederen (Iona) overgenomen uit *Liederen en gebeden uit Iona & Glasgow*